

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนชุมชนประชาอนุสรณ์ เทศบาลตำบลปากช่อง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นายประเสริฐ เก่งอนันตานนท์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

ประเสริฐ เก่งอนันตานนท์: การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา
ชุมชนประชาสุรินทร์ เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. องค์การ อินทร์มพรรย์ , 95 หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 - 1.1 ชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
 - 1.2 ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 1.3 ชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน
 - 1.5 ชุมชนมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ อะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนชุมชนประชาสุรินทร์
3. เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่
4. เพื่อทราบความเข้มแข็งของชุมชน

การประเมินได้ใช้รูปแบบการประเมิน ของสตัฟเฟิลบีม เรียกว่า ชิพฟ์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นแนวความคิดทฤษฎีเชิงระบบ (System Approad) เป็นการประเมินสถานะแวดล้อม (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการประเมินชุมชนประชาสุรินทร์ ได้ทำการประเมิน 2 หน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

1. หน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
 2. หน่วยระบบ B เป็นหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย
- โดยเก็บรวบรวม จัดทำอย่างเป็นระบบ แปลความและสรุปไว้ แล้วจำแนกวิเคราะห์นำเสนอ

ผลที่ได้รับจากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนชุมชน ประชาชนุสรณ์ อำเภอปากช่อง
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของ กองทุนชุมชนประชาชนุสรณ์
3. ได้ทราบถึงตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชน และแนวทาง วัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
4. ได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิด วิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ชื่อนักศึกษา

ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

๐๐๑๓๕

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครง
การของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

..... ๐๐๑๓๖๖

(รองศาสตราจารย์ ดร. องค์กร อินทร์มพรรย์)

กรรมการสอบ

.....

(อาจารย์ ดร. มัลลิกา สังข์สนิท)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ ๑๓ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕

๕-๙ ต.ค. ๒๕๔๕

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ประเมินขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- รองศาสตราจารย์ ดร.องค์การ อินทรมพรรย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชา

เทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

- พัฒนาการอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่
- นายกเทศมนตรีและคณะเทศบาลอำเภอปากช่อง
- นายอำเภอ ปลัดอำเภอปากช่อง คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกชุมชนประชา

นุสรณ์ ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม สั่งสอนและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ประเมินประสบความสำเร็จในชีวิต

ประเสริฐ เก่งอนันตานนท์
บัณฑิตกองทุนชุมชนประชา นุสรณ์

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	จ

บทที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีการดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4

บทที่ 2 ปรัชญาและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	6
3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนประชาชน	12
4. แบบติดตามคัดเลือกรับสมัครกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
6. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพวิถีโมเดล	16

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ	18
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	21
3. ตัวแปรและตัวชี้วัด	21
4. การประเมินโครงการโดยภาพรวม ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ศึกษา	22

5. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	26
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
7. วิเคราะห์ข้อมูล	28
8. การแจกแจงตัวแปรและตัวชี้วัด	28

บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	36
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	43
3. ประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการ	47

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมิน.....	52
2. วิธีการดำเนินการ	52
3. ผลการดำเนินการ	53
4. อภิปราย	54
5. ข้อเสนอแนะ	56

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

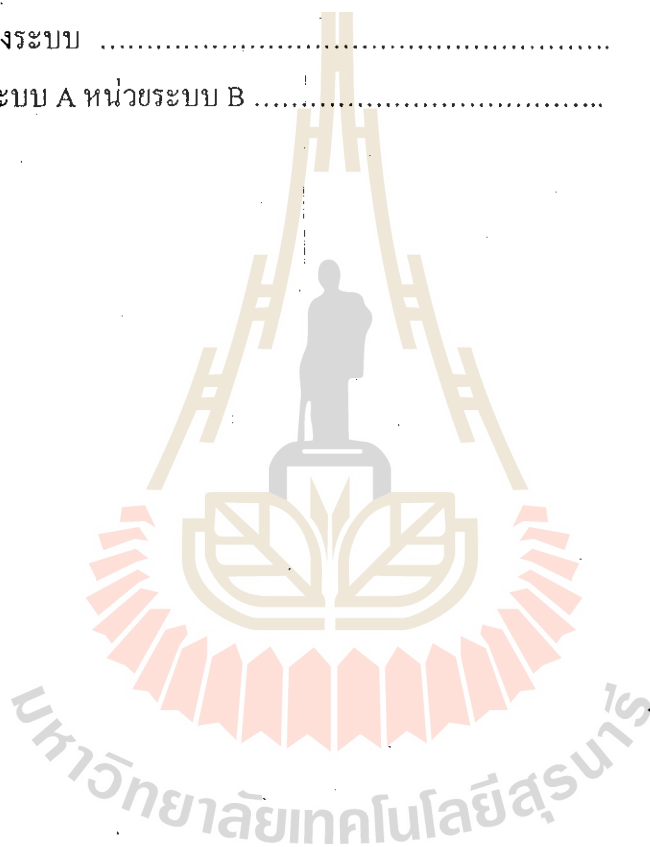
ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนชุมชนประชาชนสุรณี เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา

ภาคผนวก ค แผนที่ ชุมชนประชาชนสุรณี

ประวัติผู้จัดทำสารนิพนธ์

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 องค์ประกอบของหน่วยระบบ	18
2 การทำงานของระบบ	19
3 แสดงหน่วยระบบ A หน่วยระบบ B	20

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาล ที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดปัญหาความยากจน และนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ประชาชน อีกทั้งยังให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพของชุมชนก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้วย คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้คิดเป็น ทำเป็น รู้จักการบริหารจัดการ และการตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้ด้วย จึงมีโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท

เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด จึงต้องมีการประเมินโครงการ โดยจัดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีหลักสำคัญเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ให้สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง มีความมั่นคง จนทำให้ท้องถิ่นมีขีดความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ซึ่งได้รับบัณฑิตกองทุนเข้าโครงการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อทำการศึกษา ประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 - 1.1 ชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
 - 1.2 ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
 - 1.3 ชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมี
ภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

1.5 ชุมชนมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ อะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวาง
การบรรลุเป้าหมายของกองทุนชุมชนประชาอนุสรณ์
3. เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่
4. เพื่อทราบความเข้มแข็งของชุมชน

กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่จะใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ จะให้แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตีฟเฟิลบีมได้แก่ ต้นแบบทางความคิด แบบที่เรียกว่า CIPP Model “ซีพีพีโมเดล” ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
ประกาศนียบัตร การจัดการและการประเมิน โครงการ โดยที่อักษร CIPP Model มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

รูปแบบการประเมินแบบ (CIPP Model) ภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

C: Context Evaluation การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการเพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสม ของเป้าหมายโครงการ

I: Input Evaluation การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการของการดำเนินการโครงการ

P: Product Evaluation การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

P: Product Evaluation การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ ยืด เลิก ขยาย หรือ ปรับเปลี่ยนโครงการ

วิธีการดำเนินการ

ได้ศึกษารูปแบบการประเมินเชิงระบบของ Stufflebeam ที่เรียกว่า CIPP Model ได้นำไปใช้ดำเนินการ สำหรับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ ของโครงการ โดยใช้เครื่องมือตามแบบรายงาน (บร.) ต่างๆ และได้ประมวลข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการมีดังนี้

- ค่าของตัวแปร, ตัวบ่งชี้หรือตัวชี้วัด ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกัน
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้ใช้ประชากรหรือกลุ่มทั้งหมดในภายในชุมชน ทั้งบุคคล องค์กร สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ในการศึกษาและแบบรายงานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมาย

1. เก็บรวบรวมข้อมูล ตามกลุ่มเป้าหมาย จากแหล่งข้อมูลในชุมชน ดังนี้

- แหล่งข้อมูล ปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มเป้าหมายในชุมชน
- แหล่งข้อมูล ทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เลือกใช้ข้อมูลจาก เอกสารกองทุนฯ

2. ใช้ลักษณะข้อมูล 2 ชนิดคือ

- 2.1 ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจำนวน หรือขนาดของตัวแปร ว่ามีมากน้อยเพียงใด ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขได้
- 2.2 ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า หรือลักษณะของตัวแปร ที่บ่งบอกเป็นเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นปริมาณได้ แต่อาจกำหนดค่าออกมาเป็นตัวเลขได้แต่ไม่มีความหมายในเชิงปริมาณ

3.เก็บข้อมูลตามแบบ บร.ต่างๆ ตามที่กำหนดไว้

- 3.1 จากการสังเกต
- 3.2 จากการสัมภาษณ์
- 3.3 จากการเข้ามีส่วนร่วม
- 3.4 ค้นหาจากเอกสาร
- 3.5 วิเคราะห์ข้อมูลจัดทำเพื่อนำเสนอ

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบและมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการ
กองทุนชุมชน ประชานุสรณ์ อำเภอปากช่อง –
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการ
ดำเนินงานของกองทุนชุมชนประชานุสรณ์
3. ได้ทราบถึงตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนชุมชน
และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
4. ได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำ
ไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารและหลักฐานต่างๆ รวมถึงวิธีการปฏิบัติจริง เกี่ยวกับนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบต่างๆ ในการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งได้ทำการรวบรวมไว้ได้ดังนี้

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงาน กทบ. 2544. หน้า 1)

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชน ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง

2. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีดังนี้ (คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ . “ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน” 2544. หน้า 1.)

2.1 ทำให้เกิดความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลตนเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีประสบการณ์ในการจัดการกองทุน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของหมู่บ้านและชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ ฯ

2.2 ให้เกิดการพัฒนาตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้ส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุน

2.3 มีการติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านสังคมเศรษฐกิจ และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพได้

3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงาน กทบ. 2544. หน้า 3)

3.1 เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

3.2 เป็นการส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.4 กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

3.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ศึกษาจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ศึกษาจากเอกสารกองทุนชุมชนประชาชนุสรณ์ มีข้อความสำคัญกล่าวถึงดังนี้(รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้จาก ภาคผนวก ก)

1. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบาย และแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วน ดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา ราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

- “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ
- “กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้
- “หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่
- “ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
- “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวดที่ 1

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อว่า กทบ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี หรือรอง

นายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขาธิการ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ จำนวนไม่เกิน 3 คน มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 8 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมแทน ในการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งใน

การลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่ม
ขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
และชุมชนเมือง และกองทุน
- (2) กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ
แผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- (3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- (4) กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัด
ตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน
- (5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัด
หาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และบริหาร
กองทุน
- (7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- (8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- (9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการ
หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการ อาจขอให้คณะรัฐ
มนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงาน
อื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้โดยถือ
ว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะช่วยให้ไปช่วย
ปฏิบัติงานเต็มเวลาบางส่วน หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่า
ตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วย ก็ได้
- (10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการ
เงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- (11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและ
หน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและ
วินัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เฝ้าประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเฝ้าประชุมและคำตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- (2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- (4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- (5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
- (6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- (7) พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- (8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- (9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

(10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

(11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย -

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544”

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้

“คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544 มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544”

ข้อ 3 ให้ยกเลิก คำว่า “กองทุน” ในข้อ 3 ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

- “กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองแล้วแต่กรณี

ข้อ 4 ให้ยกเลิก คำว่า “ผู้แทนครัวเรือน” ในข้อ 3 ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ข้อ 5 ให้ยกเลิกความในข้อ 3 ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน-

- “ข้อ 3 ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิก จากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุน เป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ออกระเบียบไว้ ดังนี้

(รายละเอียดดูได้จากภาคผนวก ก)

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวดที่ 3 คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

ระดับจังหวัด

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิก

หมวดที่ 7 การกู้ยืมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

หมวดที่ 9 บทเฉพาะกาล

2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชุมชนประชาสูตรณ์ (ระเบียบกองทุนชุมชน.2544) (รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้จาก ภาคผนวก ข)

2.1 วัตถุประสงค์

- 1.) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกในชุมชน
- 2.) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์
- 3.) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 4.) เพื่อพัฒนาจิตใจ สมาชิกให้เป็นคนดี

2.2 ที่มาของแหล่งเงินทุน

- 1) เงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2) เงินฝากจากสมาชิก มีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์ เงินหุ้นรายปี
- 3) รายได้จากค่าธรรมเนียม
- 4) ดอกเบี้ยจากเงินให้กู้
- 5) เงินกู้ยืม
- 6) เงินบริจาค
- 7) เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆที่เกิดจากภาระผูกพัน

2.3 การเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ต้องเป็นผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในชุมชน
- 2) เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนชุมชน

2.4 การพิจารณาให้กู้เงิน

- 1) ต้องเป็นสมาชิกกองทุนทั้งสามกองทุน (เงินล้าน,เงินฝากสัจจะ,ฌาปนกิจ)
- 2) กู้เพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างและ/หรือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินหรือมีความจำเป็นเร่งด่วน
- 3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ เป็นรายๆ แต่ละกรณี
- 4) ให้ใช้ผู้ค้ำประกัน 2 คน (ต้องเป็นสมาชิกกองทุนเช่นกัน) หรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน

2.5 การจัดสรรผลประโยชน์ถ้าไรที่เกิดขึ้นจากกองทุน

- 1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ร้อยละ 15
- 2) เป็นเงินประกันความเสี่ยง ร้อยละ 20
- 3) เป็นเงินเฉลี่ยคืนแก่ผู้กู้ ร้อยละ 5
- 4) เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุนร้อยละ10
- 5) เป็นทุนการศึกษาและการพัฒนาอาชีพของชุมชน ร้อยละ10
- 6) เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ร้อยละ 10
- 7) เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ร้อยละ 15
- 8) เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน ร้อยละ10
- 9) อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร ร้อยละ5

2.6 การฟื้นฟูสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 1) เสียชีวิต
- 2) ลาออก
- 3) ถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ
- 4) จงใจปฏิบัติผิดระเบียบที่กำหนด
- 5) ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ฟื้นฟูสภาพ

หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ ในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. แบบติดตามคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบติดตามการประเมินความพร้อมของกองทุนชุมชน เนื่องจากการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1.1 กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน ตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มี

- 1.) จำนวนครัวเรือนที่เข้าประชุม จะต้องมีส่วนในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านและชุมชนนั้นๆ
- 2.) การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุมสำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

2. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบประเมินความพร้อมของชุมชน ให้คณะกรรมการชุมชนประเมินตามสภาพความเป็นจริงในด้านต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

- 1.) จำนวนประชากรในชุมชน
- 2.) จำนวนครัวเรือนในชุมชน
- 3.) อาชีพของประชากรในชุมชน
- 4.) ผลผลิตของประชากรในชุมชน

5.) รายได้เฉลี่ยของประชากรในชุมชน

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนชุมชน

- 1.) จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ
- 2.) วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ
- 3.) วันที่คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ
- 4.) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนฯ
- 5.) จำนวนคณะกรรมการกองทุนฯ ที่มีประสิทธิภาพ
- 6.) รายชื่อคณะกรรมการกองทุน , ที่ปรึกษาคณะกรรมการกองทุนฯ

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของชุมชน

- 1.) ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนฯ
- 2.) วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

ส่วนที่ 4 ทูลดำเนินการของกองทุนฯ

- 1.) จำนวนกลุ่ม , องค์กรชุมชนภายในชุมชน
- 2.) จำนวนสมาชิกของกองทุนฯ
- 3.) จำนวนเงินที่สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนฯ
- 4.) การเปิดบัญชีเงินฝาก กับธนาคารออมสิน
- 5.) ชุมชนมีความร่วมมือกับชุมชน หรือเครือข่ายนอกชุมชนหรือไม่

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนฯ เมื่อได้รับการสนับสนุนเงินไม่เกิน

1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1.) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนฯ ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง
- 2.) วิธีการในการบริหารเงินกองทุนฯ ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง
- 3.) กิจกรรมเพื่อการกู้ยืมของสมาชิกกองทุนฯ
- 4.) หลักเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้
- 5.) วิธีการควบคุม และติดตามการใช้เงินกู้
- 6.) วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
- 7.) วิธีการแก้ไขปัญหากรณีสมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยตามสัญญา
- 8.) แนวทางในการบริหารกองทุนฯ ในด้านการจัดสวัสดิการแก่ประชาชนในชุมชน

9.) ข้อคิดเห็นอื่นๆ ในการบริหารกองทุนฯ

10.) การประเมินความพร้อมในชุมชน

3. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พิจารณาเงินกู้ให้กับผู้ คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

- 3.1 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท
การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุน พิจารณาตามความเหมาะสม
และจำเป็น
- 3.2 ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลข
บัญชีออมทรัพย์ ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว
- 3.3 การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่าน
การพิจารณาอนุมัติ จากคณะกรรมการกองทุนตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะ
กรรมการกองทุน
- 3.4 ให้คณะกรรมการกองทุน กำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและ
เงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
- 3.5 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความ
เหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย
- 3.6 กรณีผู้กู้ทำผิดสัญญา ไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไข
ที่กำหนดไว้ในสัญญา ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับ ตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับ
คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณากเล็กลงหรือปรับลด เบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้อย่าง
หนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร

หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล (CIPP Model)

กรอบแนวคิดและรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล ของ สด๊ฟเฟิลบีม ที่ได้นำมาใช้
ศึกษาในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและสด๊ฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอน
ของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศเพื่อนำเสนอ

ในตอนนี้จะได้กล่าวถึงประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 แล้ว ประเภทของการประเมินมีดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementation Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือ ปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้โอกาสต่อไป

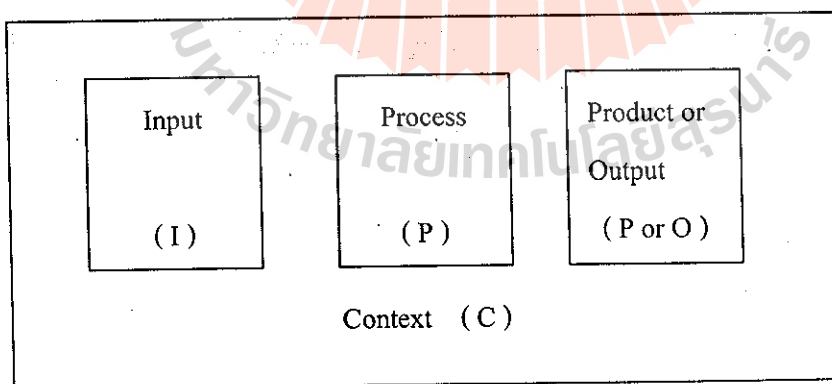
บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการ ได้ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ System Theory , System Approad , Systems Concepts ,Systems Thinking ซึ่งตรงกับ ซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ทำการประเมินประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จะประเมินตัวแปรและตัวชี้วัดในชุมชน ทั้งหน่วยระบบ A หน่วยระบบ B โดยใช้เครื่องมือในการประเมินเป็นแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ นำแบบรายงาน (ปร.1- ปร.12) มาใช้ ได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์ แจกแจง ตัวแปรและตัวชี้วัด ในการดำเนินการดังนี้ (ศาสตราจารย์ ดร.เจลิยว บุรีภักดีและคณะ .2545.“ชุดวิชา สารนิพนธ์” สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ)

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ใช้วิธีการประเมินเชิงระบบ (System Approad) ที่เรียกว่า CIPP Model มาใช้ในการดำเนินการ CIPP มีความหมายตามตัวอักษรตัวแรกและหมายถึงระบบย่อยที่จะต้องทำการประเมิน

แผนภาพที่ 1. องค์ประกอบของระบบ

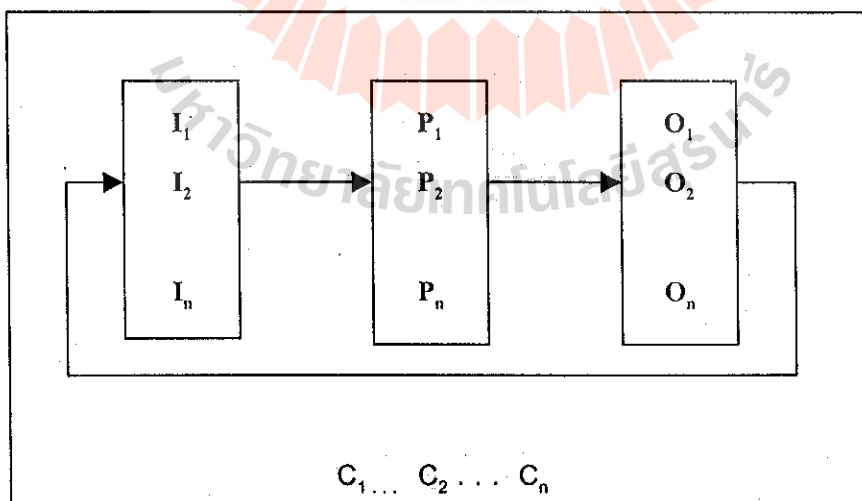
จากแผนภาพที่ 1. เป็นองค์ประกอบของระบบ กรอบสี่เหลี่ยมใหญ่เป็นระบบที่ทำการประเมินซึ่งมีองค์ประกอบของระบบ คือ

- C : Context (บริบท) เป็นสภาพทั่วไปของระบบ
- I : Input (ปัจจัยนำเข้า) เป็นปัจจัยนำเข้าของระบบ
- P : Process (กระบวนการ) เป็นกระบวนการของระบบ -
- P : Product or Output (ผลผลิต) เป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นในระบบ

หน่วยระบบที่นำมาประเมินได้กำหนดประเด็น ของการประเมินโครงการได้ 4

ประเภท ตามรูปแบบของ CIPP Model มีดังนี้

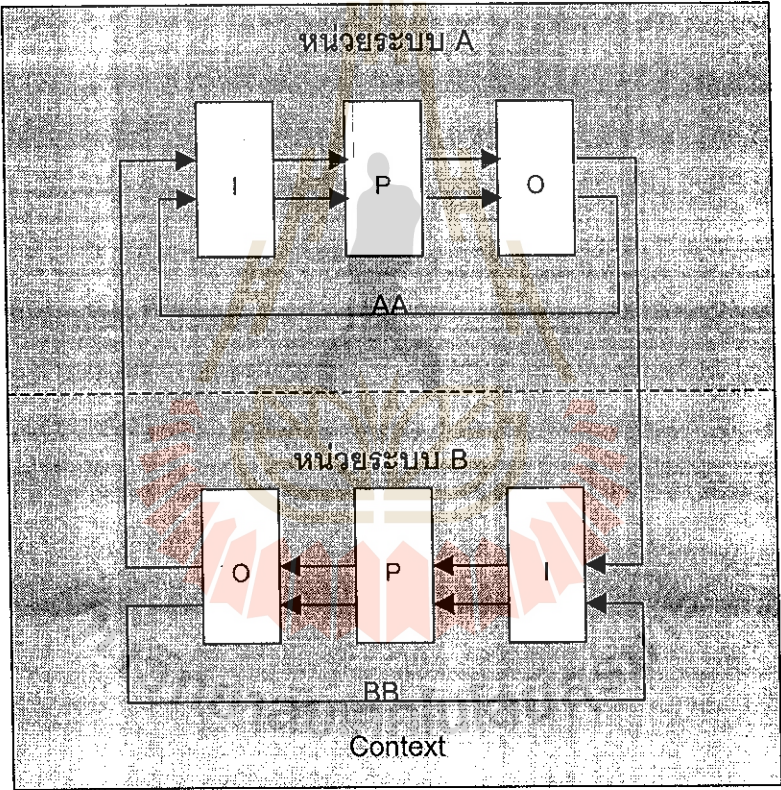
- การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ได้ทำการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนที่เรียกว่า “บริบท” ซึ่งหมายถึงสภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบ กองทุนชุมชน
- การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้ทำการประเมินปัจจัยนำเข้าต่างๆของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ได้ทำการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

แผนภาพที่ 2 การทำงานของระบบ

แผนภาพที่ 2. เป็นการทำงานของระบบ ในกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่เป็น บริบท (Context) กรอบเล็กเป็นจะมีตัวแปรหรือตัวชี้วัด หลายๆ ตัว ที่ใช้ในการประเมินโครงการ การประเมินโครงการ การทำงานจะเวียนตามลูกศร การประเมินจึงต้องมีตัวชี้วัด (Indicator) จะใช้อักษรแทนแต่ละตัวดังนี้

- ตัวชี้วัดของการประเมินบริบท (Context Indicator)คือ $C_1, C_2, \dots C_n$
- ตัวชี้วัดของการประเมินปัจจัยนำเข้า(Input Indicator) คือ $I_1, I_2, \dots I_n$
- ตัวชี้วัดของการประเมินกระบวนการ (Process Indicator) คือ $P_1, P_2, \dots P_n$
- ตัวชี้วัดของการประเมินผลผลิต Output, Product Indicator) คือ $O_1, O_2, \dots O_n$

แผนภาพที่ 3. แสดงหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

จากแผนภาพที่ 3. เส้นกรอบใหญ่เป็นระบบที่ต้องการประเมินทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย หน่วยระบบ A ที่เรียกว่า หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบ B เรียกว่า หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านจะทำการประเมิน 2 หน่วยระบบ คือ หน่วยระบบ A และระบบ B ซึ่งมีบริบทร่วม จะเห็น

ได้ว่าผลผลิตของหน่วย A บางตัว จะเป็นปัจจัยนำเข้าของตัวเอง (หน่วยระบบ A) ในการดำเนินการในระยะต่อไป ผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัวจะเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

ในทำนองเดียวกัน ผลผลิตของหน่วยระบบ B ก็จะเป็นปัจจัยนำเข้าของตัวเอง และเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ได้ด้วย

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ทำการประเมิน 2 หน่วยระบบคือ

1. หน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B เป็นหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ในหน่วยระบบ 1 หน่วย เมื่อดำเนินการอาจจะมีการระบบพ่วงเพิ่มขึ้นมาอีกก็ได้ ถ้ามีระบบพ่วงเกิดขึ้น ก็จะเรียกว่าหน่วยระบบ AA หน่วยระบบพ่วงนี้จะป็นปัจจัยนำเข้าในการประเมินโครงการครั้งต่อไปก็ได้

ในทำนองเดียวกัน การประเมินโครงการ ถ้ามีหน่วยระบบหลายระบบในบริบทเดียวกัน ก็ใช้ตัวโครงสร้างระบบแบบเดียวกับที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นที่กล่าวถึงหน่วยระบบ A ดังนั้นระบบที่ 2 จะใช้เรียกว่า หน่วยระบบ B

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยนี้มีความหมายว่าสมาชิกทั้งหมดในชุมชนที่ได้ศึกษาวิจัย ทั้งบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรือเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และสิ่งไม่มีชีวิต เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน โทรศัพท์

ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) คือ ประชากรที่ผู้วิจัย ได้นับจำนวนประชากรทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) ในการวิจัยได้เลือกใช้กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างคือ ตัวแทนประชากรในชุมชน เช่น กลุ่มตัวแทน จากผู้ที่ได้กู้เงินกองทุน และผู้ที่ไม่ได้กู้เงินจากกองทุน (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุดม จำรัสพันธุ์และคณะ “ชุดวิชา การประเมินเพื่อพัฒนา” 2545.)

ตัวแปรและตัวชี้วัด

(ศาสตราจารย์ ดร. เถลิศว นุริภักดิ์ และคณะ. “ชุดวิชา สารนิพนธ์” 2545.)

- ตัวแปร, ตัวบ่งชี้และตัวชี้วัด มีความหมายคล้ายคลึงกัน ซึ่งได้ใช้แทนกันบางครั้งตามประเด็นของความหมายดังนี้
- ตัวแปร เน้นว่าเป็นประเด็นที่เมื่อเก็บข้อมูลจะได้ค่าที่แปรไป เพื่อสำหรับจะได้นำไปใช้ต่อไป
- ตัวบ่งชี้ เน้นว่าเป็นประเด็นที่จะชี้ว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไร
- ตัวชี้วัด เน้นว่าประเด็นที่จะใช้วัดระดับของสิ่งหนึ่งสิ่งใด

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ ตัวชี้วัด

บริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน ได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน, ป่าไม้, สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ฯ ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้
 - ความยากจนของประเทศ
 - นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม SMEs
 - ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
 - สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน
 - ความเคลื่อนไหวและการเป็นหนี้สินของประชาชน
 - ความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
 - ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน สภาพป่าและแม่น้ำลำคลอง ตัวบ่งชี้อื่นๆ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้
 - ประวัติความเป็นมาของชุมชน
 - สภาพปัจจุบัน
 - ด้านเศรษฐกิจของชุมชน
 - ด้านวัฒนธรรม
 - ด้านวัฒนธรรมประเพณี ตามแบบแผนการดำเนินชีวิตในชุมชน

การประเมินโครงการโดยภาพรวม ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุดม จำรัสพันธุ์และคณะ “ชุดวิชา การประเมินเพื่อพัฒนา”)

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นการกำหนดตัวแปรและตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้เป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎี ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนี้

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยระบบย่อยที่จะประเมิน 4 ระบบ คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ของหน่วยระบบ A

- 1.) ความยากจนของประเทศ
- 2.) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม SMEs
- 3.) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4.) สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน
- 5.) ความเคื่อนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 6.) ความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 7.) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

- 1.) ประวัติความเป็นมาของชุมชน
- 2.) สภาพปัจจุบัน
- 3.) ด้านเศรษฐกิจของชุมชน
- 4.) ด้านวัฒนธรรม
- 5.) ด้านวัฒนธรรมประเพณี ตามแบบแผนการดำเนินชีวิตในชุมชน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

- 1.) เงิน 1 ล้านบาท

2.) คณะกรรมการหมู่บ้าน

3.) ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

3.1 การคัดเลือกผู้กู้

3.2 การทำบัญชี

3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การติดตามทวงหนี้

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product or Output Indicator) ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

1.) จำนวนผู้กู้

2.) ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

1.) จำนวนผู้ที่กู้ได้

2.) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

3.) การขยายกิจการของผู้กู้

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

1.) กองทุนชุมชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

2.) ชุมชนมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A (ที่กล่าวมาแล้ว)

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A (ที่กล่าวมาแล้ว)

1.3 ตัวชี้วัดบริบทผู้ ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.) รายได้ของครอบครัว
- 2.) จำนวนผู้
- 3.) เป็นหนี้สินกับธนาคาร,นายทุนนอกระบบ ของผู้
- 4.) อาชีพหลักผู้
- 5.) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.2 สถานที่และวัตถุดิบ
- 2.3 เทคนิควิธีทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำการถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาด
- 3.3 การหาวัตถุดิบ

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 1.) รายได้เป็นเงิน
 - 2.) ผู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 1.) ผู้ได้ขยายกิจการ
- 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่
 - 1.) ผู้มีการพึ่งตนเอง

กล่าวโดยสรุปตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ได้ประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินการของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้หน่วยระบบ A มาก

ขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดี และมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ ได้ใช้เครื่องมือแบบเฉพาะกิจ สำหรับประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นเครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ ที่ใช้ศึกษาปัญหาทางด้านสังคมศาสตร์ แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ การสังเกตจากพฤติกรรมหรือปฏิกิริยาของบุคคล, การสัมภาษณ์โดยเข้าทำการสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลและการสอบถาม เป็นคำถามให้ตอบตามความรู้สึก คิดเห็นเรื่องที่ต้องการทราบ แยกได้ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบบสอบถาม เป็นรายการข้อความที่ได้ให้กลุ่มเป้าหมายได้ตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการ ซึ่งจะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก ฯลฯ

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นเครื่องมือที่ได้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในชุมชนที่ต้องการข้อมูลเจาะลึก จากกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออก/เขียนหนังสือไม่ได้ โดยได้สัมภาษณ์ด้วยตัวเอง

3. แบบสังเกต (Observation)

เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อได้นำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรมหรือการปฏิบัติกิจวัตรของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในชุมชนที่ได้เข้าไปร่วมกิจกรรม คลุกคลี ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เพื่อการสังเกต โดยได้บันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์นั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ใช้แบบรายงาน (บร.1-บร.12) มีดังนี้

- 1.) แบบรายงาน (บร.1) แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (จากการสัมภาษณ์)
- 2.) แบบรายงาน (บร.2) แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน(จากการสอบถาม,สังเกต)
- 3.) แบบรายงาน (บร.3) แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ใช้แบบสัมภาษณ์)

- 4.) แบบรายงาน (บร.4) แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (ใช้แบบสัมภาษณ์)
- 5.) แบบรายงาน (บร.5) แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (ใช้แบบสอบถาม)
- 6.) แบบรายงาน (บร.6) แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มกู้เงินจาก กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง (ใช้แบบสัมภาษณ์)
- 7.) แบบรายงาน (บร.7) แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (ใช้แบบสัมภาษณ์)
- 8.) แบบรายงาน (บร.8) โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (ใช้แบบสอบถาม)
- 9.) แบบรายงาน (บร.9) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (ใช้แบบสัมภาษณ์)
- 10.) แบบรายงาน (บร.10) แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- 11.) แบบรายงาน (บร.11) แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี (ใช้แบบสัมภาษณ์)
- 12.) แบบรายงาน (บร.12) การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (ใช้แบบสังเกต)

แหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากชุมชนเพื่อใช้ประเมินโครงการจำแนกแหล่งข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินเก็บรวบรวม ข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมาย
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินได้จากการเลือกใช้ข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว อาทิ เอกสารหลักฐาน บันทึกต่างๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสอบถาม (Questionnaire)

เป็นการสอบถามรายการคำถามที่ได้ให้กลุ่มเป้าหมายตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการ ที่เป็นข้อเท็จจริง จากผู้ตอบ ได้ใช้ในแบบรายงาน (บร.2, บร.5)

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

ได้สัมภาษณ์โดยการสนทนา พูดคุย ในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการทราบให้ได้ตรงกับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ แล้วเก็บบันทึกไว้เป็นข้อมูล ได้ใช้ในแบบรายงาน (บร.1, บร.3, บร.4, บร.6, บร.7, บร.9, และบร.11)

3. การสังเกต (Observation)

ได้สังเกตจากพฤติกรรมและปฏิกิริยาของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในชุมชนแล้วได้เก็บบันทึกข้อมูลไว้ (บร.2, บร.12)

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ แปลความ และสรุปไว้ โดยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูล

ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติเพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ เช่นจำนวนประชากร, ช่วงระหว่างอายุ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความ แล้วอธิบายเป็นประเด็นต่างๆไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับ ความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นต่างๆนี้

การแจกแจงตัวแปร และตัวชี้วัด

รายการตัวแปรที่ปรากฏในส่วนนี้ ได้นำมาแจกแจงเรียบเรียงใหม่และจะมีตัวแปรใหม่ๆ บางตัวเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งแสดงตัวชี้วัดและผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล มีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อทราบการบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เกี่ยวกับ ตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การเกิดกองทุน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1. กองทุนชุมชน	- จำนวนกองทุนที่มีอยู่ก่อนแล้ว - จำนวนกองทุนเกิดขึ้นใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน	- มีกองทุนสัจจะ, กองทุนฌาปนกิจ - กองทุนเงินล้านเข้ามายังไม่ได้ทำให้มีกองทุนเกิดขึ้นมาใหม่
2. มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนชุมชน	- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - บุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้ความรู้กับกองทุน	- ผู้ที่กู้เงินจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนดีกว่าผู้ที่ไม่ได้กู้ - มีอนุกรรมการระดับอำเภอ, พัฒนากรอำเภอ, บัณฑิตและอาจารย์
3. ทักษะที่ดีที่มีต่อกองทุนชุมชน	- ความต้องการให้เกิดกองทุนชุมชน - กองทุนชุมชนสร้างรายได้และพัฒนาอาชีพ	- สมาชิกชุมชนต้องการกู้เงินกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพของตน - สมาชิกสามารถกู้เงินกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	- การพัฒนาอาชีพ - การสร้างงาน - การสร้างรายได้ - สวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน	- สมาชิกได้กู้เงินกองทุนตามวัตถุประสงค์ของกองทุนในการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและการอยู่รอดของกองทุน	- ผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกของกองทุน	- หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนและสมาชิกชุมชนให้ความร่วมมือกับกองทุนทำให้เกิดความอยู่รอดได้ของกองทุน

2. การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1.คณะกรรมการบริหาร กองทุน	- กรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - การคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน	- คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถที่ต่างแตกต่างกันไป - คณะกรรมการมี 11 คนชาย 6 คน หญิง 5 คน - การคัดเลือกเป็นไปตามระเบียบกองทุนแห่งชาติ
2.ระเบียบการบริหารกองทุน	- มีกฎ ระเบียบ ในการบริหารกองทุน - การร่วมกันสร้างตามระเบียบ	- คณะกรรมการได้จัดทำระเบียบกองทุน - ระเบียบกองทุนจัดทำโดยกรรมการกองทุน
3.การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร	- การประชุมคณะกรรมการ - การรับสมัครสมาชิก - การรับฝากเงิน	- มีการประชุมคณะกรรมการรายเดือน - มีการเปิดรับสมัครสมาชิก - มีการรับและระดมเงินฝากจากสมาชิก
4.การตัดสินใจเงินกู้	- การระดมทุนเงินฝาก - ระเบียบการกู้ - ระเบียบการคิดดอกเบี้ย	- เป็นไปตามระเบียบกองทุนและการพิจารณาของกรรมการ - เป็นไปตามระเบียบการพิจารณาของกรรมการกองทุน - จำนวนผู้กู้กองทุนเงินล้าน 51 ราย
5.การจัดสรรผลประโยชน์ อนุมัติ	- จำนวนเงินกองทุนสะสมจากเงิน 1 ล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ	- ได้ปล่อยกู้ชุดแรก ยังไม่มีการหมุนเวียนต่อเนื่อง

3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1.ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอยู่น้อย ไม่ค่อยสนใจในปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2.การปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ปฏิบัติในเรื่องการประกอบอาชีพของผู้รู้	- ประกอบอาชีพตามปกติ อย่างพออยู่พอกิน
3.ความเข้าใจในเรื่องการพึ่งพาตนเอง	- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง	- ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพึ่งตนเองที่ถูกต้อง
4.การปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	- นำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน - นำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ	- การบริหารกองทุน มีความพยายามพึ่งพากองทุนที่เกิดจากชุมชน - การประกอบอาชีพอย่างสุจริตเพื่อให้สามารถเลี้ยงครอบครัวอยู่ได้
5.ความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
6.การปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- นำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - นำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้รู้เงิน	- ได้พยายามนำหลักการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบริหารกองทุนแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ - ยังขาดการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้รู้

4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกัน ระดับ ของกองทุน โดยรวม	- ชี้นำเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน - ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนในการร่วมกันจัดการ - สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุน	- ขาดการชี้แนะเรื่องกองทุนให้สมาชิกเข้าใจว่ากองทุนเป็นของชุมชนมิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจว่าต้องบริหารจัดการกองทุนภายในชุมชนเอง - สมาชิกได้เห็นโอกาสที่จะใช้กองทุนให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์
2. ภูมิคุ้มกัน ระดับกิจการของผู้กู้เงินในแต่ละคน	- การกู้เงินกองทุนไปประกอบอาชีพที่ดอกเบี้ยถูก กับการกู้ที่มีดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้เงินมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน	- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดที่จะกู้เงินดอกเบี้ยถูก ไม่กู้เงินดอกเบี้ยแพง ถ้ากู้ได้เพียงพอ ไปใช้ในการประกอบอาชีพ - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดที่จะประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเอง และต้องการมีตลาดที่แน่นอน

5. การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1. ศักยภาพเดิมของบริบท	- สภาพของป่า - สภาพของดิน - สภาพของลำคลอง - จำนวนประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน - ไฟฟ้า ประปา	- ไม่มีพื้นที่ ที่เป็นป่าในชุมชน - ในชุมชนเป็นพื้นที่จัดสรรเพื่อการพักอาศัยทั้งหมด - ลำคลองมีน้ำไหลผ่านชุมชนตลอดทั้งปีใช้ในการอุปโภคได้ - มี 181 ครัวเรือน (824คน) - มีอาชีพค้าขาย,หาบเร่,รับจ้างทั่วไป - ภายในชุมชนถนนเป็นคอนกรีตทั้งหมด - มีไฟฟ้า,น้ำประปาใช้ทุกครัวเรือน
2.การดำเนินงานที่ผ่านมา		
ศักยภาพด้านต่างๆ		
2.1ด้านการเงิน	- จำนวนกลุ่มและเงินกองทุน	- มีกองทุนฌาปนกิจกับกองทุนตั้งจะออมทรัพย์
2.2 ด้านทรัพยากรทางกายภาพ	- จำนวนและลักษณะประชากร	- ประมาณ 40%ที่ไม่ค่อยสนใจกองทุนและไม่เข้าร่วมกิจกรรม มุ่งที่จะทำงานส่วนตัวของตน
	- การประกอบอาชีพ	- มีอาชีพค้าขาย รับจ้าง รับราชการ รับเหมา เลี้ยงสัตว์ฯ
2.3 ทู่นทางวัฒนธรรมประเพณี	- เทศกาลต่างๆ	- มีการจัดเลี้ยงวันเด็ก,จัดงานทำบุญส่งกรานต์,แห่งานวันลอยกระทง ประจำปี
2.4 ทู่นทางปัญญา	- จำนวนโรงเรียน	- โรงเรียนในเขตชุมชนมี 1 แห่ง
	- จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน	- สอนระดับอนุบาล-มัธยมต้น
		- เลี้ยงสุกร 1ราย ทำขนม 1 ราย

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อทราบว่ามีการป้องกันและปัจจัยด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน ในการดำเนินการกองทุนฯ มีตัวแปร ตัวชี้วัดและผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1.การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- ผู้นำและสมาชิกชุมชน, พัฒนากรอำเภอ, ปลัดอำเภอ
2.มีกองทุนเดิมในชุมชน	- จำนวนกองทุนเดิม	- มีกองทุนสัจจะ กองทุนฌาปนกิจ

2. ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1.ความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- ผู้ขอกู้เงินไม่พอใจในการอนุมัติเงินกู้	- มีผู้ที่ไม่สามารถกู้เงินกองทุนได้ เพราะคุณสมบัติไม่ครบ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ มีตัวแปร ตัวชี้วัดและผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1.เครือข่ายองค์กรภายในชุมชนกับองค์กรภายนอกชุมชน	- จำนวนเครือข่าย, องค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน	- หลังจากเงินกองทุน 1 ล้านบาทเข้าชุมชน ก็ยังไม่มีกลุ่มหรือองค์กรใดเกิดขึ้นมา

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อทราบความเข้มแข็งของชุมชน ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด และตามทัศนะของประชาชนในชุมชนประจักษ์ มีตัวแปร ตัวชี้วัดและผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล
1.ความสามัคคี	-ระดับความสามัคคี	- มาก 5% กลาง55% น้อย40%
2.ความซื่อสัตย์	-ระดับความซื่อสัตย์	- มาก 30% กลาง 65% น้อย 5%
3.ยกย่องคนทำดี	-การยกย่องคนทำดี	- มาก 10% กลาง 30% น้อย 60%
4.การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	-การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- มาก 20% กลาง 60% น้อย 20%
5.มีโอกาสดูหาความรู้เพิ่มเติม	- สมาชิกมีโอกาสดูหาความรู้เพิ่มเติม	- มาก 70% น้อย 30%
6.อาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- สมาชิกมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- สมาชิกกองทุนสามารถมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
7.ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	- ครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า	- สมาชิกแต่ละครอบครัวมีความอบอุ่นรักใคร่กันดี
8.การรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	-การเกิดกลุ่ม,องค์กรภายในชุมชน	- ไม่มีการรวมกลุ่ม
9.การประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	- มติที่รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	- มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นแต่ยังไม่เป็นที่ยอมรับของผู้นำชุมชน
10.การช่วยเหลือสตรี เด็ก และผู้ด้อยโอกาส	- ชุมชนมีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และผู้ด้อยโอกาส	- ยังไม่มีการจัดการช่วยเหลือแก่เด็กและผู้ด้อยโอกาสให้กับคนในชุมชน
11.ผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	- ผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรมเป็นที่ยอมรับแก่สมาชิก	- ผู้นำกองทุนเป็นที่ยอมรับ ที่ดี30% ไม่ใช่ 30% ไม่แน่ใจ 40%
12.แผนงานของชุมชนโดยสมาชิก	- แผนงานของชุมชนโดยสมาชิก	- สมาชิกมีแผนงานสำหรับสมาชิก ผู้นำมีแผนงานสำหรับใช้กับสมาชิก และใช้กับชุมชนซึ่งได้ออกเป็นระเบียบ

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

จากกระบวนการในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้า และผลผลิต (Output) ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ชุมชนประชาชนสุรินทร์ เป็นระยะเวลา 10 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2544 ถึงเดือน กันยายน 2545 ได้ผลการประเมินโครงการ ดังนี้

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. บริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

ความยากจนของประชาชนที่ขาดแคลนการศึกษา ขาดแคลนทรัพยากรสินเงินลงทุน ที่ดินทำกิน การทำการเกษตรที่ต้องเช่าที่ดินทำกินผลิตผลตกต่ำ ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ซึ่งความยากจนเหล่านี้ ในการจะประกอบอาชีพ ย่อมอยู่ในวงจรของกิจกรรมธุรกิจที่ จะต้องมีความเสี่ยงต่ำ ก็มีกำไรต่ำ วงจรดังกล่าว แก้ไขได้โดยการให้การศึกษา และให้สินเชื่อในการประกอบอาชีพ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน แก่คนจนเหล่านี้ (ภัทรนันท์ พัทธิยะ, ผู้แปล, 2542, หน้า 379-380)

สรุป ความยากจนของประเทศ เป็นความยากจนของประชาชน ที่ขาดแคลนการศึกษา และทุนทำกินต้องได้รับการแก้ไขโดยให้การศึกษาและให้สินเชื่อในการประกอบอาชีพ แก่คนจนเหล่านี้

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม SMEs

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม SMEs ของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเมือง โดยมุ่งเน้น การพัฒนาส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและการบริการ รวมถึงด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยผลักดันให้มีการแข่งขันเสรีเวทีการค้าระหว่างประเทศ และเร่งสร้างผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่ ให้เกิด

การสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานของประเทศ (วิภาวี พิจิตบันดาลและคณะ, 2545, หน้า 223-224)

สรุป นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs เป็นนโยบายเพื่อแก้ปัญหา มุ่งเน้นการพัฒนาส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และเร่งสร้างผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยมีความผิดพลาด อันเนื่องจาก ความเชื่อ ในเชิงทฤษฎี ที่ใช้การพึ่งพาภาคอุตสาหกรรมมากเกินไป ขณะที่พึ่งพาภาคเกษตรน้อย โดยคิดว่าการส่งวัตถุดิบจากต่างประเทศมาผลิต เพื่อส่งออกกลับไปขายยังต่างประเทศ จะทำกำไร แต่ไม่ได้คิดว่าต้นทุนวัตถุดิบและค่าระวางขนส่งต่างๆ จึงทำให้เกิดการขาดดุลกับต่างประเทศ หากพัฒนาการเกษตรภายในประเทศและยกระดับไปสู่เกษตรอุตสาหกรรม ก็คงไม่ต้องประสบปัญหา การขาดดุลการค้ามากมายดังที่เป็นอยู่ (วิภาวี พิจิตบันดาลและคณะ, 2545, หน้า 135-136)

สรุป ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ เกิดจากความผิดพลาดของการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ที่นำทฤษฎีมาปฏิบัติไม่ถูกต้อง จึงทำให้มีส่วนในการขาดดุล การค้าของประเทศ

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ด้านเศรษฐกิจได้เปลี่ยนไปจากเดิม จากกิจการในครอบครัวมาเป็นการขายหุ้นให้กับประชาชนทั่วไป จากรูปแบบเกษตรกรรม เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร ในลักษณะธุรกิจครบวงจร (คุณ ฤทัย สงวนชาติ, 2545, หน้า 75)

สรุป สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันมี การเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางธุรกิจในลักษณะต่างๆ จากเกษตรเป็นอุตสาหกรรมการเกษตร ลักษณะธุรกิจครบวงจร

1.5 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้หลายกรณี ไม่ว่าจะเป็นการกู้เงินในระบบที่อัตราดอกเบี้ยสูง ผลผลิตของชาวไร่ ชาวนาต้องผ่านนายทุน ซึ่งหักค่าเช่าและดอกเบี้ยผลตอบแทนที่ได้ก็เท่ากับค่าจ้างแรงงานเท่านั้นเอง (อนุก เหล่าธรรมทัศน์และคณะ, 2538. หน้า 157,170)

สรุป ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชนมีปัญหาเดือนร้อนหลายสาเหตุ เช่น การมีหนี้สินในระบบ ชาวไร่ ชาวนา ไม่มีเงินทุน

1.6 ความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทหรือ ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

ความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท เกิดจากการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง นอกจากนี้การพัฒนายังไม่คำนึงถึงต้นทุน และการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ มองข้ามการพัฒนาคุณค่าความเป็นคน ละเลยภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตความเป็นไทย ที่จะพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต (กลุ่มสถาบันราชภัฏ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2542, หน้า 227-228)

สรุป ความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท เกิดจากการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยมองข้ามการพัฒนาคุณค่าความเป็นคน ละเลย ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่จะพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมในกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ประเทศต่างๆ เร่งสร้างภูมิทัศน์ด้านทุนวัฒนธรรมในท่ามกลางการผสมผสาน ระหว่างมนุษยชาติ ต่างชาติ ต่างภาษา ในสังคมไทยเอง การขาดภูมิทัศน์ด้านทุนวัฒนธรรม ทำให้วัฒนธรรมตะวันตกเข้าครอบงำ และทำลายความเอื้ออาทร ความใกล้ชิด อันเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของสังคมไทย ที่ล้าไปทิศทางเดียวกับประเทศอื่นในโลก (อมรวิรัช นาคทรัพย์, ม.ป.ป., หน้า 41-42)

สรุป ค่านิยมจากต่างประเทศทำให้สังคมไทยขาดความเป็นเอกลักษณ์

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ชุมชนประชาสุรินทร์ ชาวบ้านได้เรียกชื่อ ชุมชนนี้ ตามชื่อ โรงเรียน ประชาสุรินทร์ ซึ่งโรงเรียนได้ตั้งขึ้นก่อนมีชุมชนประมาณ 6 ปี ตั้งโรงเรียนเมื่อ ปี พ.ศ. 2511 ส่วนชุมชนเริ่มก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2517 บริเวณด้านหลังโรงเรียน เป็นป่า ลักษณะป่าเสื่อมโทรม ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ได้มีการทำไร่ ทำสวนอยู่ ต่อมา เจ้าของที่ดินคือ นายเสถียร (ไม่ทราบนามสกุล) ได้ให้นายสะอาด กฤษณสุวรรณ เป็นผู้จัดการขาย เป็นที่อยู่อาศัย ก็เริ่มมีประชากรเข้าอยู่อาศัย มากขึ้นตามลำดับ

2.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพที่เป็นป่าเสื่อมโทรม ได้ถูกจัดสรรเป็นที่อยู่อาศัยทั้งหมด เป็น บ้านห้องแถว ทาวเฮ้าส์ บ้านหลังเดี่ยว สภาพป่าได้หมดไป มีน้ำลำคลองไหล ผ่านตลอดทั้งปีสามารถอุปโภคได้ มีร้านค้า 12 ร้าน, โรงงานอุตสาหกรรมทำ แหนม หมูยอ กุนเชียง 1 โรง

2.3 อาชีพกลุ่มแรก

อาชีพเริ่มแรกที่ตั้งชุมชน มีการค้าขาย, หาบเร่, รับจ้างทั่วไป อาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น

อาชีพ ค้าขายตลาด เมื่อปี พ.ศ. 2539 (เพิ่มขึ้นเรื่อย)

อาชีพ รับราชการ (ทหาร) ครู เมื่อปี พ.ศ. 2531-2533

อาชีพ กิจการส่วนตัว เมื่อปี พ.ศ. 2538

อาชีพ รับเหมา เมื่อปี พ.ศ. 2537

2.4 ด้านสาธารณูปโภค

2.4.1 ถนน

- เป็นถนนลูกรัง เมื่อปี พ.ศ. 2517 ยาว 500 เมตร

- เป็นถนนคอนกรีต เมื่อปี พ.ศ. 2533 ยาว 2 กิโลเมตร จน

ถึงปัจจุบัน

2.4.2 ไฟฟ้า เข้าชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2517 ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน

2.4.3 ประปาเข้าชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2524 ปัจจุบัน มีน้ำใช้ ทุกครัวเรือน

2.5 ประชากร

ทั้งหมด	824 คน
ชาย	386 คน
หญิง	428 คน

ช่วงอายุประชากร	จำนวนคน	ร้อยละ
1 วัน - 3 ปีเต็ม	29 คน	3.52
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	28	3.40
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	81	9.83
12 ปี 1 วัน - 15 ปีเต็ม	25	3.03
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	62	7.52
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	455	55.22
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	58	7.04
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	86	10.44
รวม	824	100

2.4.4 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในชุมชน มีจำนวน 2 คน ลูกหลานเป็นผู้เลี้ยงดู

2.4.5 ในชุมชนมีคนพิการ

คนพิการ	5 คน	ขาเป๋, ตาบอด
ได้เรียนหนังสือ	2 คน	ขาเป๋
ไม่ได้เรียนหนังสือ	3 คน	ขาเป๋ 1 คน, ตาบอด 2 คน

2.5 การประกอบอาชีพ

ค้าขาย	40 ครอบครัว
รับจ้างทั่วไป	80 ครอบครัว -
รับราชการ	20 ครอบครัว
เลี้ยงสัตว์	4 ครอบครัว
อื่นๆ รับเหมา,กิจการส่วนตัว	37 ครอบครัว
รวม	181 ครอบครัว

2.6 การศึกษา

2.7.1 มีโรงเรียนในชุมชน 1 แห่ง สอนระดับ ประถมศึกษาถึงระดับมัธยม
ต้น ชื่อ โรงเรียน ประชานูสรณ์ มีจำนวนครู

จำนวนครู	38 คน
จบต่ำกว่าปริญญาตรี	7 คน
ปริญญาตรี	31 คน

2.7.2 ชั้นอนุบาล – ชั้นมัธยม มีจำนวนนักเรียน

ชั้นอนุบาล	250 คน
ชั้นประถม	480 คน
ชั้นมัธยม	178 คน
รวม	908 คน

2.7.3 มีผู้อ่านหนังสือไม่ออกในชุมชน 12 คน

2.8 ด้านเศรษฐกิจชุมชน

2.8.1 มีการเลี้ยง (หมู, เป็ด, ไก่) อยู่ 3 ครอบครัว

2.9 ภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.9.1 ด้านเกษตรกรรม

นาย บัวผัน ดอนทอง อายุ 59 ปี เชี่ยวชาญ การเลี้ยงสุกร ประสบ
การณ์ 40 ปี

2.9.2 ด้านการค้า

นาง เยาวลักษณ์ จันพรมมา อายุ 48 ปี เชี่ยวชาญด้าน การทำขนม
ประสบการณ์ 30 ปี

2.10 ด้านวัฒนธรรมประเพณี

มีการจัดงานวันเด็ก ทำบุญเนื่องในวันสงกรานต์ เป็นประจำทุกปี มีการ
จัดขบวนแห่งานต่างๆ ร่วมกับทางเทศบาล อำเภอปากช่อง

2.11 คณะกรรมการชุมชน

ประธานชุมชน	นายสะอาด กฤษณสุวรรณ	การศึกษาสูงสุด	ม.3
รองประธานชุมชน	นายสุภาพ ชัยวิสิทธิ์	การศึกษาสูงสุด	ม.3
มีคณะกรรมการชุมชนด้านต่าง ๆ ดังนี้			
1. นายประกอบ	อาจไรสง	การศึกษาสูงสุด	ปริญญาตรี
2. นายสมหมาย	พิรักษา	การศึกษาสูงสุด	ม.3
3. นายสุกักร์	กอสึงห์	การศึกษาสูงสุด	ป.4
4. นางแสง	เที่ยงทรัพย์	การศึกษาสูงสุด	ป.4
5. นายเลื่อน	มอสูงเนิน	การศึกษาสูงสุด	ป.4
6. นายสุธน	ชมดวง	การศึกษาสูงสุด	ป.4
7. นาย สมพงษ์	พึงภู	การศึกษาสูงสุด	ม.3

2.12 ผู้สื่อข่าว สาธารณสุขประจำชุมชน คือ อาสาสมัครชุมชน (อสม.)

2.13 ข้อมูลอื่นๆ ในชุมชน

รถยนต์	42 คัน
มอเตอร์ไซค์	215 เครื่อง
เครื่องใช้ไฟฟ้า	ทุกครัวเรือน
ตู้เย็น	163 เครื่อง
พัดลม	247 เครื่อง
โทรศัพท์มือถือ	53 เครื่อง
หอกระจายข่าวชุมชน	1 แห่ง
ภาชนะเก็บน้ำฝน	43 ถัง

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า

- 1.) นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่รัฐบาลให้เงินสนับสนุนกองทุนชุมชน มาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนให้สมาชิกชุมชนมีโอกาสได้กู้ยืม
- 2.) เงิน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลจัดสรรให้ชุมชนประชาชนสหรัฐเพื่อให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนและได้มีการปล่อยให้กู้จำนวน 900,000 บาท เพียง 1 รอบเท่านั้น เงินที่ได้รับชำระคืนมา 10 เดือนแล้ว ยังไม่ได้ปล่อยกู้ออกไปอีก เพราะจะรอดูว่าให้เงินได้รับชำระครบคืน 1 ล้านบาท ของรัฐบาลเสียก่อนในรอบ 1 ปีแรก ที่ปล่อยกู้ไป จึงยังไม่มีมีการปล่อยหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ และไม่เป็นการยุ่งยากแก่การทำบัญชีเก็บเงิน ค่างวดรายเดือนของคณะกรรมการกองทุน
- 3.) คณะกรรมการกองทุนได้บริหารจัดการกองทุน ได้รับเงินกองทุนเพื่อนำมาจัดสรร บริหารให้กับสมาชิกชุมชน ได้มีเงินมีโอกาสกู้ยืม และได้มีความพยายามจัดตั้งกลุ่มอื่นๆ ให้เกิดขึ้นเพื่อการพัฒนาอาชีพ ความเป็นอยู่ให้เกิดขึ้นภายในชุมชน ถึงแม้ว่าระยะเวลาเริ่มแรกจะยังไม่เรียบร้อยนัก แต่ก็เห็น โอกาสในการเรียนรู้ของชุมชน
- 4.) ระเบียบกองทุน การจัดทำระเบียบกองทุนได้มีการจัดทำระเบียบกองทุนชุมชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในชุมชน
- 5.) ผู้ที่สมัครขอกู้เงินกองทุนฯ ต้องมีคุณสมบัติตามที่กองทุนได้กำหนด
 - ต้องมีผู้ค้ำประกัน ที่เป็นสมาชิกกองทุน จำนวน 2 คน
 - การกู้ยืมไปทำโครงการต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้และมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

- 6.) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ได้รับชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยตามกำหนด แต่
ยังไม่ได้ปล่อยกู้หมุนเวียนกองทุนและยังไม่ได้จัดสรรผลกำไรที่ได้
รับ เนื่องจากคณะกรรมการจะรอให้ครบรอบ 1 ปี รอดูผลการดำเนิน
การเสียก่อน

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1.) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า

- คณะกรรมการจะพิจารณาให้กู้กับผู้ที่มีอาชีพอยู่ก่อนและ
สามารถชำระเงินกู้คืนได้แน่นอน
- ผู้กู้จะต้องมีบุคคลค้ำประกัน 2 คนที่เป็นสมาชิกกองทุนเช่น
กัน ถ้าใช้หลักทรัพย์ไม่พิจารณา (ในระเบียบสามารถให้
หลักทรัพย์ค้ำประกันได้)

2.) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า

- คณะกรรมการ โดยประธานกองทุนพยายาม หากรรมการที่มี
ความรู้ทางบัญชีมาทำบัญชีโดยประธานจะกำกับการทำ
บัญชีอย่างใกล้ชิดว่าให้ทำแบบที่ประธานต้องการ

3.) การรับชำระหนี้

- รับชำระเป็นรายเดือน อัตราดอกเบี้ย กองทุนเงินล้านร้อยละ 1.5 บาทต่อเดือน กองทุนล้านจะ ร้อยละ 2 บาทต่อเดือน
ระยะเวลาการกู้ 12 เดือน 6 เดือนตามลำดับ (ตามระเบียบ
กองทุนชุมชน เงินล้านคิดดอกเบี้ย ร้อยละ 1 บาทต่อ
เดือน)สาเหตุที่คิดดอกเบี้ยกองทุนเงินล้าน ร้อยละ 1.5
บาทต่อเดือน เพราะเห็นว่า ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน น้อย
เกินไป

4.) การติดตามทวงหนี้

- คณะกรรมการได้มีการติดตาม ถามไถ่ ทวงหนี้จากผู้ที่ได้
กู้เงินกองทุนไปเพื่อดำเนินการ

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1.) ผลโดยตรง พบว่า

- จำนวนผู้กู้ไป มี 51 รายเป็นการกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ ในด้าน การเกษตร 6 ราย, การค้าขาย 34 ราย, ด้านการบริการ 10 รายและอุตสาหกรรมในครอบครัว 1 ราย –
- ยอดเงินให้กู้เป็นจำนวน 900,000 บาท จากกองทุนเงิน1 ล้านบาท ได้รับชำระตามกำหนดรายเดือน ครบทั้งเงินต้น และดอกเบี้ย สมาชิกที่ชำระล่าช้าประธานกองทุนจะ ดำรงจ่ายไปให้ครบตามบัญชีก่อน

2.) ผลกระทบโดยตรง

- จำนวนผู้กู้ได้ 51 ราย ครบตามที่ขอกู้มารอบแรก ไม่มีผู้ ที่ขาดคุณสมบัติ ที่กองทุนกำหนด
- จำนวนทุนสะสมมีมากขึ้นจากดอกเบี้ยเงินให้กู้แต่ยังไม่ ได้จัดสรรเพราะยังไม่ครบรอบ 1 ปี
- การขยายกิจการของผู้กู้ สามารถซื้อวัตถุดิบมาผลิตได้ทัน ต่อปริมาณการผลิต ในการดำเนินกิจการ

3.) ผลกระทบทางอ้อม

- กองทุนชุมชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง โดยสมาชิก ในชุมชน สามารถพัฒนาอาชีพอยู่ได้ ทำให้ความเป็นอยู่ มีฐานะดีขึ้น อาชีพดีขึ้น
- ชุมชนมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ สมาชิกชุมชนมีเงิน ทุนหมุนเวียนภายในชุมชน ทำให้ไม่เกิดความเดือดร้อน เรื่องเงินทุน สำหรับใช้ประกอบอาชีพของสมาชิก

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

1.1 บริบทผู้กู้ของหน่วยระบบ B

- 1.) รายได้สมาชิกที่กู้เงินจากกองทุนไปดำเนินงานการพัฒนาอาชีพทำให้ มีรายได้เพิ่มขึ้น จากการมีเงินทุนหมุนเวียนในอาชีพ
- 2.) จำนวนผู้กู้ ทั้งหมดมี 51 ราย กู้เพื่อการพัฒนาอาชีพ ในแต่ละรายมี อาชีพเดิมอยู่แล้ว

- 3.) หนี้สินธนาคารและนายทุนนอกระบบ สมาชิกสามารถลดหนี้สินที่มีดอกเบี้ยสูงได้บางส่วน เพราะเงินจำนวนที่กู้จากกองทุนมีจำกัดเพียง 20,000 บาทไม่สามารถปลดหนี้สินเดิมที่เดิมทั้งหมดได้
- 4.) อาชีพหลักของผู้กู้กองทุนจะนำไปเพื่อพัฒนาอาชีพหลักที่สมาชิกมีอยู่ก่อน และไม่ได้มีอาชีพเสริมอื่นที่ทำให้มีรายได้เพิ่ม
- 5.) ประสบการณ์ ในการดำเนินการที่ผู้กู้แต่ละอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่ทำมาเป็นเวลานานมีความชำนาญ ในอาชีพของตน แต่ในการพัฒนาให้อาชีพมีความเจริญก้าวหน้า ขยายขนาดมีน้อยมากเป็นเพราะยังขาดความรู้ และการพัฒนาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงเป็นการดำเนินกิจการแบบเดิมๆ มาเป็นเวลานานหลายปี

1.2 ประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

- 1.) จำนวนเงินกู้รายละ ไม่เกิน 20,000 บาท มีความเพียงพอต่อการให้กู้กับสมาชิกในชุมชน และพอต่อการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่ ทำให้มีความสามารถในการชำระหนี้คืนให้กับกองทุน
- 2.) สถานที่และวัตถุดิบ ผู้กู้ได้กู้เพื่อพัฒนาอาชีพที่ตนมีอยู่ในชุมชน โดยจะทำการอยู่กับบ้าน ที่เป็นที่พักอาศัย เช่นการรับจ้างซัก-รีดผ้า การค้าขายอยู่กับบ้าน ผู้กู้เองจะซื้อวัตถุดิบจากตลาดที่ใกล้กับชุมชน มาดำเนินการ
- 3.) เทคนิควิธีการทำงานของผู้กู้จะทำการแบบเดิมๆ ไม่ได้ใช้เครื่องจักรหรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย จะใช้ความชำนาญในการประกอบอาชีพมาเป็นเวลานานของตน

1.3 ประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

- 1.) ผู้กู้สามารถนำเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีพให้มีความคล่องตัว ในการซื้อขายสินค้าให้มีการหมุนเวียนได้มากขึ้นและนำไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวันให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น
- 2.) การหาตลาด ผู้กู้ได้ประกอบอาชีพและรักษาลูกค้าทางการตลาดให้คงอยู่ โดยพัฒนาอาชีพของตนให้รักษามาตรฐานของงานเช่น การ

ค้าขายอย่างซื่อสัตย์ ตรงไป ตรงมา ไม่มีเทคนิคหรือกลยุทธ์ทางการตลาดอื่น

- 3.) การหาวัตถุดิบ ผู้ประกอบการอาชีพและหาซื้อวัตถุดิบในท้องตลาดใกล้เคียง ภายในอำเภอที่มีอยู่มาดำเนินการส่วนใหญ่

1.4 ประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1.) ผลโดยตรง

- ผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิมสามารถใช้จ่ายเงินหมุนเวียนได้มากขึ้นทำให้ยกระดับความเป็นอยู่ดีขึ้น
- ผู้กู้มีผลผลิตที่เป็นสิ่งของเพิ่มขึ้น จากการลงทุนซื้อเครื่องมือในการประกอบอาชีพ เช่นเครื่องซักรีดใช้ในการซักผ้า, ซื้อมือ เต่า ในการทำขนมขาย ทำให้แต่ละอาชีพมีสิ่งของที่เพิ่มขึ้นมาจากเดิม
- ผู้กู้ได้รับการยอมรับต่อชุมชน ในการกู้ การชำระหนี้ ยกย่องฐานะและความน่าเชื่อถือมากขึ้น

2.) ผลกระทบโดยตรง

- ผู้กู้สามารถนำเงินกู้ไปลงทุนค้าขายได้มากขึ้น มีเงินหมุนเวียนสะดวก
- ลงทุนซื้อเครื่องซักรีดแทนการซักมือ สามารถรับจ้างซักรีดได้มากขึ้น
- ผู้กู้นำไปใช้ลงทุนหมุนเวียน ในการรับเหมางาน ได้มากขึ้น

3.) ผลกระทบทางอ้อม

- ผู้กู้สามารถนำเงินกู้ไปลงทุนได้มากขึ้นในการรับเหมางานได้เอง โดยตรงไม่ต้องผ่านผู้รับเหมารายใหญ่ ได้บ้างงาน

ประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า

1.1 การเกิดกองทุนของชุมชนประชาชนสุรินทร์

- 1.) เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่จะให้เงินกองทุนสนับสนุน 1 ล้านบาท ให้กับกองทุนชุมชน ทำให้มีการจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์ ซึ่งจะเพื่อการผลิตในชุมชนเกิดขึ้นและได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนแห่งชาติ โดยการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนมาดำเนินการจัดการกองทุนที่จัดตั้งขึ้นได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ และสมาชิกชุมชน จึงสามารถจัดตั้งกองทุนขึ้นได้ รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนยังขาดความเข้าใจต่อองค์การขึ้นเเนะจากหน่วยงานของภาครัฐอยู่ เช่นจากสำนักงานพัฒนาการชุมชน อำเภอปากช่อง
- 2.) สมาชิกมีความพอใจกับการจัดตั้งกองทุน โดยเฉพาะการได้รับการสนับสนุนเงินกองทุน 1 ล้านบาท ทำให้ชุมชนมีเงินหมุนเวียนภายในชุมชนมากพอสำหรับเป็นทุนประเดิม เป็นโอกาสที่ดีสำหรับชุมชนที่ได้เริ่มต้น มีเงินกองทุนหมุนเวียน และแนวโน้มของกองทุนสามารถที่จะพัฒนาด้วยการเรียนรู้ ลองผิดลองถูก ของชุมชนให้สามารถบริหารจัดการเงินให้กองทุนอยู่ได้
- 3.) สมาชิกชุมชนมีความพอใจที่มีการจัดตั้งกองทุนชุมชน จะได้มีแหล่งเงินกู้ ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำของชุมชนและเพื่อให้ได้พัฒนาอาชีพและใช้จ่ายในครอบครัว
- 4.) สมาชิกสามารถนำไปเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างเพิ่มรายได้ให้ดีขึ้น ทำให้เกิดกองทุนหมุนเวียนภายในชุมชน
- 5.) ปัจจุบันจำนวนสมาชิกเท่าเดิม มีเงินออมเพิ่มมากขึ้น การใช้เงินกองทุน 1 ล้าน ยังปล่อยกู้เพียงรอบแรกยังไม่หมุนเวียนต่อเนื่อง

1.2 ระบบบริหารกองทุนชุมชนประชาชนสุรินทร์

ระบบบริหารกองทุน ได้เริ่มจากการมีคณะกรรมการชุมชน อยู่ก่อน ได้ให้ความร่วมมือจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนให้เกิดขึ้นได้ คณะกรรมการกองทุนได้ดำเนินการจัดทำระเบียบกองทุนชุมชน ทั้งระเบียบการปฏิบัติ การจัดสรรผลประโยชน์ การดำเนินการต่างๆ ขึ้นไว้ทั้งหมด ส่วนการปฏิบัติของคณะกรรมการ ได้พยายามปฏิบัติให้ถูกต้องไม่ให้เสียชื่อแก่ชุมชนและผู้นำชุมชน การดำเนินงาน

ของกรรมการอำนาจเด็ดขาดจะอยู่ที่ประธานกองทุน(เป็นประธานชมชมด้วย)
เพราะเป็นคนเก่าแก่ และมีฐานะดี มีชื่อเสียงอยู่ในชุมชน การทำงานจะทุ่มเททั้ง
แรงและเงิน กรรมการคนอื่นจำเป็นต้องปฏิบัติเห็นพ้องด้วยเสมอ ในการลงมติความ
คิดเห็นเรื่องต่างๆ

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองในชุมชน

การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง เป็นการเรียนรู้เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่
ได้ ในการประกอบอาชีพของแต่ละครอบครัว ตามวิถีชีวิตปกติไม่ได้มีความ
กระตือรือร้น ในการที่จะรวมกลุ่มให้สามารถพึ่งพากันได้ในชุมชน แต่จะมีผู้นำชุม
ชนที่พยายามจะจัดการให้เกิดการรวมกลุ่มในชุมชน เพื่อประกอบอาชีพกลุ่มให้พึ่ง
พากัน ได้สำหรับผู้ที่ต้องการ แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากยังขาดความมุ่งมั่น
อย่างต่อเนื่อง ความเข้าใจและความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างจริงจัง รวมถึงภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น ที่มีความพยายามจะทำให้เกิดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ให้เกิดขึ้น
โดยร่วมกันทำ สิ่งที่ผู้นำชุมชนได้เสนอและสนับสนุนคือการทำเหล้าสาโท โดยได้
ส่งคนในชุมชนไปเรียน การทำเหล้าสาโท เหล้าแช่ ไวน์ ออกค่าใช้จ่ายให้ฟรี เป็น
เวลา 6 เดือน เพื่อกลับมาสอนคนในชุมชนและจัดกลุ่มทำขายในชุมชน ปรากฏว่า
พอเรียนจบก็ไปได้งานที่อื่นทำ ก็เลยไปทำงานที่อื่น ซึ่งการทำสุรา เหล้า สาโท ไม่
ได้เกิดขึ้นหรือมีการทำขายเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเอง ทำให้ไม่สามารถ
เกิดผลสำเร็จได้ คือขาดความเข้าใจถึงคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ต่อมาจึงเปลี่ยนมา
เป็น การส่งคนไปเรียนนวดแผนโบราณ เพื่อกลับมาประกอบอาชีพในชุมชนต่อ
ไป จากความพยายามต่างๆ ของผู้นำชุมชนด้านเดียวทำให้ไม่เกิดความรู้ความเข้าใจ
อย่างกว้างขวาง ถูกต้องพอสำหรับการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันในชุมชน

1.4 ภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในชุมชน

ภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ไม่ได้มีการชี้แนะให้สมาชิกชุมชน
เข้าใจถึงว่า กองทุนสามารถเป็นทุนสำหรับทุกคนสำหรับชุมชน ใช้ดำเนินกิจการ
งานต่างๆ พัฒนาเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น เป็นกอง
ทุนของทุกคน สมาชิกจะมีความเข้าใจที่แตกต่างกันไป โดยใช้โอกาสของตนเอง
ในการดำเนินการกู้เพื่อประกอบกิจการส่วนตัว ช่วยลดหนี้เงินนอกระบบที่มีดอกเบี้ย
สูงให้ลดน้อยลง

1.5 ศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน

ศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนในแต่ละครอบครัว มีความสามารถเลี้ยงชีพอยู่ได้ในระดับที่ไม่เดือนร้อนมากนัก สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชน มีครบ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน โทรศัพท์

ในการดำเนินงานกองทุน การกู้ การชำระเงินคืน ไม่มีปัญหามากนักผู้กู้สามารถชำระเงินกู้คืนกองทุนได้ จำนวนเงินกองทุนหมุนเวียนพอเพียงต่อความต้องการกู้ ของสมาชิก ส่วนใหญ่เป็นการขอกู้เพื่อการพัฒนาอาชีพเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดำเนินการไปด้วยดี มีด้านค้าขาย รับจ้างชั่วคราว เลี้ยงสัตว์บ้าง สภาพชุมชนเป็นลักษณะหมู่บ้านจัดสรร มี 181 ครัวเรือน (824คน) มีสถานบันการศึกษาในชุมชน 1 แห่ง สอนระดับ อนุบาล-มัธยม ปี 3 สมาชิกในชุมชนที่จบการศึกษาสูงมักไม่ได้เสียสละกับงานกองทุน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่จบระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และอยู่ในชุมชนมานานกว่าสิบปี ที่ให้ความสนใจและให้ความร่วมมือกับกองทุน

2. ประเมินถึงปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนและด้านลบที่เป็นอุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายกองทุน

- 2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดี ในชุมชนที่สำคัญเป็นผู้นำชุมชนและสมาชิกที่ให้ความร่วมมือกับการจัดตั้งกองทุน ทั้งนี้ต้องอาศัยแรงกระตุ้น โดยต้องไปเรียกมาอย่างเป็นทางการและให้เห็นว่าจะเกิดประโยชน์กับตนเอง เช่น ใครเข้าประชุมจะได้รับอนุสิทธิการกู้เงินจากกองทุนชุมชน โดยอาศัยผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชนเป็นผู้นำการดำเนินการให้เกิดการร่วมมือ การรวมตัวกันเกิดขึ้นร่วมไปถึงแรงสนับสนุน ให้ความร่วมมืออย่างต่อเนื่องจากภาครัฐบาล หน่วยงานของรัฐ อย่างพัฒนาชุมชนอำเภอ เข้ามาช่วยเหลือให้เกิดการกระตุ้นต้นตัว การทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- 2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาในชุมชน ในระยะต่อไปผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนเองให้ความสำคัญกับกองทุนลดลง เมื่อมีการปล่อยเงินกู้ไปแล้วก็ไม่ได้มีการจัดการประชุมใดๆและไม่ได้ปล่อยเงินกู้หมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการหลายท่านก็ไม่ได้ทำหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมายเช่นการทำบัญชี การตรวจสอบ การประชุมชี้แจง การปล่อยเงินหมุนเวียน เป็นต้น

3. ประเมินการเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้

- 3.1 กรรมการกองทุนส่วนใหญ่จะเป็นกรรมการชุมชนอยู่ก่อนแล้วจึงได้รับเลือก ให้เป็นกรรมการกองทุนชุมชน หลังจากก่อตั้งกองทุน และได้ดำเนินการมา ยังไม่ได้ทำให้เกิดองค์การเครือข่าย ทั้งภายในชุมชนเองและระหว่างชุมชนกับชุมชนเกิดขึ้น

4. ประเมินความเข้มแข็งของชุมชน

- 4.1 ความสามัคคี อยู่ระดับปานกลาง ในชุมชนมีการให้ความร่วมมือกันเสมอ แต่ก็มีส่วนที่ต้องขอร้องให้ร่วมมือกับชุมชน
- 4.2 ความซื่อสัตย์ อยู่ระดับปานกลางค่อนข้างดี มีความรับผิดชอบต่อการส่งเงินออม สักจะสม่ำเสมอ ชำระหนี้เงินกองทุนคืนครบ
- 4.3 การยกย่องคนที่ทำความดีมีน้อย ไม่ได้รับการยกย่อง ทูเกียรติ ให้รางวัลใดๆ
- 4.4 ในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันดีพอสมควร
- 4.5 สมาชิกในชุมชนมีโอกาสด ในการหาความรู้มาก เพราะสถาบันศึกษาใกล้มีหลายแห่งและสะดวก ตั้งแต่ระดับประถม- อุดมศึกษา
- 4.6 สมาชิกชุมชนมีอาชีพ และสามารถเลี้ยงครอบครัวอยู่ได้
- 4.7 ในครอบครัวแต่ละครอบครัวมีความรักใคร่ สามัคคี ปองดองกันดี ไม่มีการทะเลาะต่อกัน
- 4.8 ไม่มีการก่อตั้งกลุ่มอาชีพในชุมชน
- 4.9 ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุมทุกครั้ง
- 4.10 ยังไม่มีการช่วยเหลือเด็ก คนชรา และผู้ด้อยโอกาส จากผลประโยชน์จากกองทุนในชุมชนประชาชน
- 4.11 สมาชิกไม่แน่ใจว่าผู้นำชุมชนมีความยุติธรรม
- 4.12 สมาชิกทำตามกฎระเบียบแผนงานของกรรมการชุมชนดี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนชุมชนประชาชนุสรณ์ สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.1 ทราบว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1.1.1 ชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

1.1.2 ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.1.3 ชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

1.1.5 ชุมชนมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2 ทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ อะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนชุมชนประชาชนุสรณ์

1.3 ทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่

1.4 ทราบความเข้มแข็งของชุมชน

2. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ศึกษาวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการได้ดังนี้

2.1 ได้ใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบของ Stufflebeam ที่เรียกว่า CIPP Model

สำหรับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 ใช้ประชากรหรือกลุ่มทั้งหมดในภายในชุมชน ทั้ง บุคคล องค์กร สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ในการศึกษาและแบบรายงานเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมาย

2.3 เก็บรวบรวมข้อมูล ตามกลุ่มเป้าหมาย จากแหล่งข้อมูลในชุมชน ดังนี้

- แหล่งข้อมูล ปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มเป้าหมายในชุมชน
- แหล่งข้อมูล ทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ใช้ข้อมูลจาก เอกสารกองทุนฯ

2.4 ใช้ลักษณะข้อมูล 2 ชนิดคือ

- ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับจำนวน หรือขนาดของตัวแปร ว่ามีมากน้อยเพียงใด ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขได้
- ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า หรือลักษณะของตัวแปร ที่บ่งบอกเป็นเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นปริมาณได้ แต่อาจกำหนดค่าออกมาเป็นตัวเลขได้แต่ไม่มี ความหมายในเชิงปริมาณ

2.5 เก็บบันทึกข้อมูลตามแบบ บร.ต่างๆ ตามที่กำหนดไว้

- จากการสังเกต
- จากการสัมภาษณ์
- จากการเข้ามีส่วนร่วม
- ค้นคว้าจากเอกสาร
- วิเคราะห์ข้อมูลจัดทำเพื่อนำเสนอ

3. ผลการดำเนินการ

ผลการดำเนินการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการประเมินบริบทระดับประเทศ

บริบทระดับประเทศมีความสัมพันธ์กับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในระดับประเทศ มีด้านทั้งนโยบายของรัฐบาล, ความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ, ภาวะการขาดดุลของประเทศ, เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมของ

ประเทศ ที่มีผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งเป็นบริบทรอบนอกของชุมชนในระดับประเทศ

3.2 การประเมิน หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

- ได้ประเมินปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล, กองทุนเงินล้าน, การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ระเบียบกองทุนที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติ
- ได้ประเมินกระบวนการเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้กู้, การทำบัญชี, การชำระหนี้ และการติดตามทวงหนี้ของคณะกรรมการ
- ได้ประเมินผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ซึ่งมีจำนวน 51 ราย เป็นเงินจำนวน 900,000 บาทใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

3.3 การประเมินหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

- ได้ประเมินบริบทผู้กู้เงินกองทุน ในการกู้เงินไปเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้
- ได้ประเมินปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับจำนวนเงินกู้จากกองทุนในการหมุนเวียน
- ได้ประเมินกระบวนการของผู้กู้ที่นำเงินไปใช้ในการดำเนินงาน
- ได้ประเมินผลผลิตที่ได้จากการกู้เงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนประชานุสรณ์ ทั้ง 5 ข้อ คือ

1.1 การใช้กองทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิภาพของสมาชิก ไม่ได้ใช้กองทุนเพื่อสมาชิกกองทุนในชุมชนโดยตัวมันเอง แต่เพื่อให้เป็นไปตามกระแสสังคม เป็นไปตามที่ชุมชนอื่นๆ มีกองทุนทั่วประเทศ ได้ใช้กองทุนให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาลกำหนด

1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน ชุมชนประชานุสรณ์ เป็นการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดชื่อเสียงแก่ชุมชนต่อรัฐบาลและบุคคลภายนอก คำนึงถึงภาพลักษณ์ของชุมชน มากกว่าการจัดการเพื่อสมาชิกในชุมชน ส่วนการแบ่งหน้าที่

ของคณะกรรมการถูกต้องชัดเจนแต่การปฏิบัติมีการครอบงำ ปิดบังการทำงาน ซึ่งคณะกรรมการไม่ได้สนใจเรื่องรายละเอียดการปฏิบัติเลย

- 1.3 การพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ คิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง สร้างศักยภาพ และเศรษฐกิจพอเพียง ของสมาชิกชุมชน ยังขาดความกระตือรือร้น ทำให้การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเติบโตของครอบครัวเป็นไปค่อนข้างช้า
- 1.4 ด้านภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ในชุมชนเกิดการกระตุ้นจาก กองทุน 1 ล้าน บาทของรัฐบาล สามารถทำให้ชุมชนตื่นตัว เป็นตัวกระตุ้นให้ชุมชนมีความพยายามสร้างกลุ่มอาชีพ รวมกลุ่มในชุมชนให้เกิดขึ้นแต่ยังไม่สำเร็จในการรวมกลุ่มกันได้ เป็นเพราะยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง แต่ก็เป็น好事ที่ได้มีการเริ่มต้นทำ
- 1.5 ศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม ในชุมชนยังให้ความเคารพ นับถือกันคืออยู่ แต่ในการทำงานร่วมกันยังขาดความต่อเนื่อง ทำให้ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

2. ปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนและปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นที่นับถือแก่สมาชิกในชุมชน ทำให้สามารถนำการพัฒนาและขอความร่วมมือกันกับสมาชิกได้ง่าย
- ผู้นำชุมชนมีความสามารถในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกันไป

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- การผูกขาดความเป็นผู้นำชุมชน ไม่ได้รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก จึงทำให้ความคิดเห็นไม่ตรงกัน และการพัฒนาเป็นไปตามความคิดเห็นของผู้นำชุมชนไม่ตรงกับความต้องการของสมาชิกชุมชนอย่างแท้จริง
- คณะกรรมการไม่ได้แก้ไขปัญหาของสมาชิกชุมชน แต่เป็นการแก้ไขเพื่อรัฐบาลมากกว่า เช่น ทำอย่างไรให้เงินล้านยังคงอยู่คนที่คือโอกาส ก็ยังไม่สามารถกู้ได้หรือทำการขอกู้ได้ยาก ก็คือคือโอกาสต่อไป

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

- 3.1 ไม่ได้เกิดหรือทำให้เกิดองค์กรใดในชุมชนหรือภายนอกชุมชน จากการเกิดโครงการกองทุนชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง

- 4.1 ประธานชุมชนมีฐานะและเป็นที่เกรงใจ สมาชิกชุมชนให้ความไว้วางใจ เป็นคนเก่าแก่ โดยเป็นผู้จัดสรรที่ดินภายในชุมชน ทำให้เกิดชุมชนขึ้น

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ

- 5.1 จากการจัดตั้งกองทุน 1 ล้านบาท ทำให้ชุมชนตื่นตัว มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม ร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ เช่นการเลือกตั้งกรรมการกองทุน การประชุมใหญ่ของสมาชิก การร่วมทำเวทีชาวบ้าน
- 5.2 สมาชิกกองทุนมีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความคล่องตัวในการประกอบอาชีพ
- 5.3 การกู้หนี้ยืมสิน เงินนอกระบบลดน้อยลงได้บ้าง ทำให้มีกำไรเหลือใช้จ่ายดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุนชุมชนประชาชนสุรณี
 - 1.1 ให้มีการบังคับการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่ได้กำหนดไว้ อย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เกิดการปฏิบัติผิดระเบียบ
 - 1.2 ให้คณะกรรมการกำหนดวิธีปฏิบัติโดยละเอียด เพื่อไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ
2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนชุมชนประชาชนสุรณี
 - 2.1 ให้มีการตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุนและแนะนำ การบริหารจัดการ ฝึกอบรม สำหรับกองทุนที่ไม่สามารถดำเนินการได้ดี โดยจากผู้ที่ไม่มีส่วนได้ ส่วนเสีย เกี่ยวกับกองทุนนั้นๆ ทั้งสิ้น เป็นระยะๆ ทุกเดือน เพื่อผลักดันและให้ทราบถึงการ พัฒนาการเติบโตของกองทุนนั้นๆ
3. ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิก
 - 3.1 ให้สามารถนำเงินกู้เร่งด่วน เพื่อพัฒนาอาชีพงาน ที่กำหนดได้ไม่แน่นอน เช่น การรับเหมางานที่มีงานเข้ามาไม่แน่นอน
4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม
 - 4.1 พฤติกรรมของแต่ละบุคคล แต่ละกลุ่มในชุมชน ซึ่งแตกต่างกันคนใดควร สนับสนุนให้มีโอกาสรับหน้าทำงาน ที่มีตำแหน่งใหญ่โตกว่าคนอื่นดี

บรรณานุกรม

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.
2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2544)
- ระเบียบกองทุนชุมชนประชาอนุสรณ์ . 2544. เทศบาลตำบลปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัด
นครราชสีมา
- ศาสตราจารย์ ดร. เฉลียว บุรีภักดี และคณะ . 2545 . “ชุดวิชา สารนิพนธ์” .สำนักงานสภาสถาบัน
ราชภัฏ.
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ. 2545 . “ชุดวิชา การประเมินเพื่อพัฒนา” สำนัก
งานสภาสถาบันราชภัฏ.
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ. 2545 . “ชุดวิชา การวิจัยชุมชน” สำนักงานสภา
สถาบันราชภัฏ.
- วิภาวี พิจิตบันดาลและคณะ.2545.หน้า223-224.การจัดการและการวางแผนธุรกิจ.กรุงเทพฯ. บริษัท
ศรี สยามพรีนซ์ แอนด์ แพคท์ จำกัด
- คุณฤิ สงวนชาติ .2545. ผู้บริการกับงบการเงิน. การทำธุรกิจขนาดย่อม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬ
ลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรวิรัช นาคทรพรพ .(ม.ป.ป.). ความฝันของแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ดี แอส เอส.
- กลุ่มสถาบันราชภัฏภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.2542 . ม.ป.ป. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม.
- อนงก เหล่าธรรมทัศน์ และคณะ. 2538. วิพากษ์สังคมไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์ พริ้นติ้ง
แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน.
- คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ.
2544
- เอกสารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา “ยุทธ
ศาสตร์ กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน”.